

Kritik mot Pensionsmyndigheten för hanteringen av en begäran om omprövning

Beslutet i korthet: I en anmälan till JO framfördes klagomål mot Pensionsmyndigheten med anledning av myndighetens hantering av en begäran om omprövning av ett beslut i ett ärende om bostadstillägg.

Vid granskningen av det aktuella ärendet framkom bl.a. att Pensionsmyndigheten inte hade tillämpat ändringsreglerna i 113 kap. 3 § socialförsäkringsbalken. Med anledning av detta uttalar JO i beslutet att Pensionsmyndigheten på eget initiativ bör ta ställning till om det finns förutsättningar för att ändra ett beslut med stöd av 113 kap. 3 § socialförsäkringsbalken inför en omprövning och att en sådan ändringsprövning bör göras regelmässigt i de fall den tvåmånadersfrist som gäller för omprövning har löpt ut innan avvisning sker. Det ska också framgå av journalanteckningarna att en ändringsprövning har gjorts.

Pensionsmyndigheten kritiseras för att omprövningsbegäran hanterats bristfälligt.

Anmälan

I en anmälan, som kom in till JO den 13 juni 2014, framförde AA klagomål mot Pensionsmyndigheten med anledning av myndighetens hantering av en begäran om omprövning av ett beslut i ett ärende om bostadstillägg. Hon uppgav att hon under 2012 begärde bostadstillägg från Pensionsmyndigheten men fick det avvísat med motiveringen att hon får pension från Tyskland. I ett brev den 20 maj 2013 skrev hon att den ersättning hon får egentligen är ett krigsskadestånd och att den inte ska räknas med som inkomst vid beräkningen av bostadstillägg. Pensionsmyndigheten har aldrig svarat på hennes klagomål.

Utredning

Inledningsvis begärde JO in handlingar från Pensionsmyndigheten och granskade dessa. Anmälan remitterades därefter till myndigheten för yttrande.

I sitt remissvar den 22 september 2014 anförde Pensionsmyndigheten följande:

Utredning

Försäkringskassan beviljade AA bostadstillägg från och med januari 2009 till och med april 2012. I ett beslut den 4 oktober 2011 drog Pensionsmyndigheten in AA:s bostadstillägg från och med oktober 2011. Anledningen var att vi fått

information från Tyskland om att AA hade beviljats retroaktiv pension. Hennes sammanlagda inkomst blev därför för hög för att hon skulle kunna få fortsatt bostadstillägg. Informationen kommunicerades inte med AA innan beslutet fattades.

Den 8 maj 2013 ringde AA:s son till Pensionsmyndigheten med frågor kring AA:s bostadstillägg. Det framgår inte av våra journalanteckningar vilka frågor sonen hade.

Den 20 maj 2013 ringde AA till Pensionsmyndigheten. Hon menade att ersättningen från Tyskland är ett krigsskadestånd som inte ska tas med i beräkningen av bostadstillägg. Samma dag skickade hon ett e-brev till Pensionsmyndigheten där hon återigen anförde att krigsskadeståndet inte ska ligga med vid beräkningen av bostadstillägg.

Den 24 maj 2013 avslutade Pensionsmyndigheten ärendet med det inkomna e-brevet med motiveringen att AA inte hade bostadstillägg.

Den 25 juni 2013 ringde AA:s son till Pensionsmyndigheten. Han menade att e-brevet från den 20 maj ska ses som en begäran om omprövning av beslutet om att inte bevilja AA fortsatt bostadstillägg. Han fick då information om att begäran kommit in för sent.

Den 18 juni 2014 skickade AA:s son ett e-brev till Pensionsmyndigheten. Han angav återigen att han skickat en begäran om omprövning men att inget hade hänt.

Den 26 juni 2014 avvisade Pensionsmyndighetens omprövningsenhet överklagandet eftersom det kommit in för sent. Omprövningsenheten menade dock att beslutet om att krigsskadeersättningen skulle ligga till grund vid beräkningen av bostadstillägg var felaktigt och överlämnade därför ärendet till våra bostadstilläggshandläggare för omräkning.

Den 26 juni 2014 beslutade Pensionsmyndigheten i enlighet med 113 kap. 3 § socialförsäkringsbalken att ändra AA:s bostadstillägg. Eftersom bostadstillägg var beviljat till och med april 2012, avsåg rättelsebeslutet perioden oktober 2011 – april 2012. AA beviljades i beslutet bostadstillägg med 953 kronor per månad för perioden oktober 2011 – december 2011 och med 1 039 kronor per månad för perioden januari 2012 – april 2012. Vi har därefter inte fått in någon ny ansökan om bostadstillägg från AA.

Pensionsmyndighetens inställning

Pensionsmyndigheten fick information om att AA beviljats retroaktiv pension från Tyskland. Det fanns inget i den information vi fick som indikerade att det inte skulle röra sig om en sådan pension som skulle ligga till grund vid en prövning av bostadstillägg. Vi gjorde därför inte fel när vi lade pensionen till grund för en omräkning av AA:s bostadstillägg.

Enligt 103 kap. 3 § socialförsäkringsbalken hade vi ingen skyldighet att kommunicera uppgiften om pensionen med AA. Vi kan därför inte se att vi handlat felaktigt i den delen heller.

När vi fick in e-brevet från AA den 20 maj 2013, borde vi hanterat det som en begäran om omprövning. Det betyder att e-brevet skulle ha skickats vidare internt till vår ärendemottagning. Ärendemottagaren skulle sedan ha lagt upp ett omprövningsärende. Det är alltid vår omprövningsenhet som prövar om en begäran kommit in i rätt tid, det är varken upp till våra ärendemottagare eller vår kundservice att göra en sådan prövning. Så har inte skett i det här fallet, vilket vi beklagar.

AA gavs möjlighet att kommentera remissvaret.

Bedömning

Av utredningen framgår att AA den 20 maj 2013 skickade ett e-brev till Pensionsmyndigheten i vilket hon uttryckligen angav att saken gällde omprövning av bostadstillägg. Jag instämmer i Pensionsmyndighetens bedömning att myndigheten, redan när e-brevet kom in, borde ha förstått och tolkat det som att det innehöll en begäran om omprövning av beslutet den 4 oktober 2011 om indragning av bostadstillägg samt följaktligen ha hanterat skrivelsen som en omprövningsbegäran.

Inför en omprövning bör Pensionsmyndigheten på eget initiativ ta ställning till om det finns förutsättningar för att ändra beslutet med stöd av 113 kap. 3 § socialförsäkringsbalken. Såvida inte beslutet kan ändras helt enligt den enskildes begäran genom en sådan ändring ska ärendet omgående lämnas vidare för en fullständig prövning i sak, dvs. läggas upp som ett omprövningsärende. Som en inledande åtgärd i handläggningen av ärendet ska då bl.a. göras en prövning av om omprövningsbegäran kommit in i rätt tid. Om den tvåmånadersfrist som gäller för omprövning har löpt ut bör därför Pensionsmyndigheten regelmässigt pröva om beslutet kan ändras med stöd av 113 kap. 3 § socialförsäkringsbalken innan avvisning sker. Det ska framgå av journalanteckningarna att en ändringsprövning har gjorts (se vidare JO:s inspektionsprotokoll den 18 december 2013, dnr 5996-2013 s. 1 och 8). Jag vill i detta sammanhang även påminna om att för det fall Pensionsmyndigheten finner att en begäran om omprövning har kommit in för sent, ska detta meddelas den enskilde skriftligt. Ett sådant avvisningsbeslut ska dessutom vara försett med fullföljdshänvisning (se 21 § förvaltningslagen [1986:223]).

I detta fall gjorde Pensionsmyndigheten inte någon ändringsprövning med anledning av den aktuella omprövningsbegäran. En sådan prövning kom till stånd först drygt ett år senare, efter initiativ av AA:s son. Pensionsmyndigheten fattade inte heller något formellt avvisningsbeslut. Jag ser allvarligt på det inträffade. Pensionsmyndigheten ska kritiseras för sin bristfälliga hantering av AA:s omprövningsbegäran.

Det som i övrigt har framkommit i ärendet föranleder inte något uttalande från min sida.

Ärendet avslutas.